

Ledelse i arbejdet med det voldsomme

Workshop om ledelse i arbejdet med det voldsomme

Workshop om ledelse i arbejdet med det voldsomme

Workshoppen kan gennemføres i ledergruppen eller i en ledergruppe på tværs af flere tilbud. Den kan også tilpasses, så den kan gennemføres sammen med medarbejdere, fx i et team eller i et MED-udvalg. Indholdet tilpasses den lokale kontekst og antallet af deltagere.

Når der i teksten henvises til 'lederen', er det den øverste leder i ledergruppen eller den leder, der har ansvar for workshoppen.

Forberedelse

- **Afklar formålet med workshoppen – og hvad I vil have med fra dagen (produkt).** Er formålet at reflektere og blive klogere sammen, men uden at det skal munde ud i konkrete beslutninger eller initiativer? Skal workshoppen forberede hele organisationen til at sætte temaet på dagsordenen? Skal den identificere udviklingspunkter, fx til en handleplan. Skal den føre til, at andre initiativer eller processer sættes i gang? Afhængigt af formålet kan produktet fra dagen være et referat med opmærksomhedspunkter eller temaer, I ønsker at fastholde eller formidle til medarbejdere. En oversigt og temaer I ønsker at drøfte bredt i organisationen. Eller overskrifter og stikord til en handleplan.
- **Aftal, hvem der skal facilitere workshoppen.** Det er en fordel, at workshoppen enten faciliteres af en ansat fra egen organisation, som ikke deltager i workshoppen, da det er svært at facilitere og deltage samtidig. I kan også hente hjælp udefra til facilitering.
- **Aftal, hvem der skal skrive** plancher, stikord, referat eller andet, afhængigt af hvilket produkt I vil have med fra dagen.
- **Læs om temaet.** Det kan være godt, at deltagerne på forhånd har læst om temaet, som der skal arbejdes med, særligt hvis deltagerne ikke har så meget viden om arbejdet med det voldsomme. Udvælg evt. yderligere læsestof (se afsnittet Læs mere), fx temahæftet 'Voldsforebyggelse i samarbejde med borgeren' eller bogen 'Konflikter og vold – en faglig udfordring'.

Indhold

Workshoppen består af disse elementer:

1. Introduktion til workshoppen og temaet i jeres sammenhæng
2. Individuel refleksion efterfulgt af udtryk, indtryk og fælles refleksion
3. Fælles arbejde med spørgsmål
4. Opsamling – evt. arbejde med produkt
5. Afslutning

Se eksempel på et program for en workshop om den faglige tilgang og samarbejdet med borgerne side 43.

1. Introduktion til workshoppen og temaet

Lederen eller facilitator introducerer workshoppen og temaet.

Inspiration til introduktion

Lederen byder velkommen og siger lidt om:

- Hvorfor vi skal have denne workshop.
- Hvad vi skal have med fra dagen, og hvem der fx tager noter.
- Der findes megen viden om, hvordan man kan arbejde med at forebygge, at samspillet bliver voldsomt på måder, der får negative konsekvenser for de implicerede. På trods af den tilgængelige viden viser erfaringerne dog, at kan være kompliceret, svært gennemskueligt og modsætningsfyldt.
- Vigtigheden af at have respekt for kompleksiteten og dilemmaerne, og at der ikke findes

entydige svar. Og at det derfor ikke er muligt at blive færdig med at reflektere over disse temaer. Samtidig er det nødvendigt at skabe rammer og ståsteder, så både medarbejdere og ledere kan handle i praksis.

- Dagens program.

Der kan hentes yderligere inspiration til introduktionen i temaerne i materialet.

2. Individuel refleksion efterfulgt af udtryk, indtryk og fælles refleksion

Den første del af workshoppen har til formål at bringe alle deltagere ind i temaet og at gøde jorden for nuancer, kompleksitet og refleksioner – frem for diskussioner og konklusioner.

>> *Brug først 5-10 minutter, hvor deltagerne hver for sig tænker over konkrete erfaringer med temaet.*

- Det kan være en god idé at tage noter til sig selv, så man i den efterfølgende proces kan holde fast i sine første overvejelser, før man lader sig rive med af de andres input.
- Tænk på konkrete situationer fra jeres egen praksis, så overvejelserne ikke bliver for abstrakte og generelle. Tænk gerne både over, hvor det går godt, og hvor det ikke gør.
- Vælg 2-3 spørgsmål fra temaets 'invitationer til overvejelser', som kan være til inspiration (vis dem evt. på en powerpoint eller del dem rundt).

>> *Tag en runde, hvor hver deltager fortæller lidt om egne overvejelser, mens de andre lytter.*

- Hver deltager bruger ca. 5 minutter på at fortælle. Gerne med udgangspunkt i konkrete situationer.
- Efter hver fortælling kommer de andre deltagere med korte refleksioner: Hvad gjorde indtryk, hvad lagde de mærke til, hvilke værdier afspejlede fortællingen, hvordan ræsonnerede det fortalte med egne erfaringer, hvilke følelser vækkede fortællingen? Pointen er at lade det, den anden fortæller, gøre indtryk på en og at lade den anden vide, at man har lyttet, ved at give lidt af det indtryk tilbage. Det handler ikke om at drøfte, stille spørgsmål eller vurdere det, der bliver fortalt.
- Refleksionen efter hver fortælling skal højst vare 5-10 minutter. Hvis man er flere end 4

i gruppen, er det en god idé på forhånd at aftale, hvilke 2-3 deltagere der reflekterer på hvilken fortælling. Sørg for en proces, hvor alle får fortalt sin egen historie, og hvor alle kommer til at reflektere.

- Efter refleksionen er det vigtigt, at den, der kom med fortællingen, har mulighed for at sige noget kort eller opklarende.
- >> *Tag en runde, så alle har mulighed for at komme med refleksioner på kryds og tværs af alle fortællingerne og refleksionerne.*
- Brug et par minutter pr. person. Vær opmærksom på ikke at starte en diskussion eller drøftelse. Bliv et øjeblik endnu på den bane, hvor man fortæller, lytter og reflekterer.

Herefter er det en god idé at holde en pause.

3. Fælles arbejde med udvalgte spørgsmål (flere runder, forskellige modeller)

I anden del af workshoppen er der fokus på at drøfte lokale standpunkter, svar og måder, som er hjælpsomme og mulige for jer.

Vælg de perspektiver og spørgsmål fra temaet, der er mest relevante hos jer. I kan selv formulere spørgsmål eller bruge nogle af spørgsmålene fra 'invitationer til overvejelser' under det valgte tema. Hvis I har en halv dag til workshoppen, så vælg de 2-3 spørgsmål, I synes er vigtigst. Har I en hel dag, kan I måske nå 3-5 spørgsmål.

I kan drøfte spørgsmålene på forskellige måder og veksle mellem måderne for afvekslingens skyld. Det kan være en god idé at skrive stikord på tavle eller plancher undervejs. Facilitator eller den, der leder workshoppen, kan hjælpe med at samle op og eventuelt konkludere.

Fri drøftelse: Afsæt fx 20 minutter, hvor der er fri drøftelse af det valgte spørgsmål. Brug herefter 5-10 minutter på at samle op og runde af. Denne måde er god, hvis man ønsker dynamik, meningsudveksling og evt. diskussion. Ulempen kan være, at ikke alle kommer lige meget til orde, og at man måske ikke får lyttet så meget til hinanden.

Runde: Tag en runde, hvor alle på skift kommer med deres input til det valgte spørgsmål. Afsæt herefter fx 15 minutter, hvor man kan kommen-

tere, stille spørgsmål og komme med yderligere input, før der samles op. Denne model er god, hvis man ønsker at sikre, at få alle perspektiver frem. Ulempen kan være, at det kan føles omstændeligt, og at perspektiverne måske ikke kommer til at brydes med hinanden.

Interview: 1-2 deltagere melder sig til at blive interviewet om spørgsmålet – enten af facilitator eller af 1-2 af de andre deltagere. Herefter kommer resten af deltagerne med deres refleksioner på det, der er blevet sagt under interviewet. Herefter følger fx 15 minutter, hvor man kan kommentere, stille spørgsmål og komme med yderligere input, før der samles op. Denne model er god, hvis man ønsker at udvikle perspektiver og have særligt fokus på at lytte til hinanden. Ulempen kan være, at de, der ikke bliver interviewet, får mindre plads til deres perspektiver.

4. Opsamling på workshoppen – evt. arbejde med produkt

Hvordan I bedst samler op på hele workshoppen, afhænger af det 'produkt', der gerne skal komme ud af workshoppen.

Er formålet at reflektere og blive klogere sammen, kan I samle op ved individuel refleksion 5-10 minutter, hvor hver deltager tænker over (og noterer lidt ned), hvad man er blevet særlig optaget af, har brug for at tænke videre over osv. Herefter en runde, hvor deltagerne præsenterer deres refleksioner for andre. Og til sidst mulighed for at dele refleksioner på baggrund af det, man har hørt hinanden sige.

Skal workshoppen føre til, at der træffes beslutninger, kan I tale jer frem til en beslutning, tage en runde eller stemme om det. Lederen præsenterer et bud på en konklusion og beslutning. Inden I beslutter, kan I evt. reflektere individuelt og i runde.

Er workshoppen et led i en større proces, kan I sammen formulere, hvad der skal bæres videre fra workshoppen. Facilitator eller den leder, der har ansvar for den større proces, samler op på, hvordan refleksioner og drøftelser fra workshoppen spiller ind i den større sammenhæng, og hvad der herfra skal ske. Også her kan I evt. først arbejde med, hvad deltagerne hver især gør sig af tanker på baggrund af workshoppen.

5. Afslutning

Den ansvarlige leder runder workshoppen af – evt. med hjælp fra facilitator. Det kan gøres helt enkelt ved at sige tak for deltagernes bidrag og ridse det videre forløb op. Facilitator kan også lave et kort afsluttende interview med den øverste leder, fx med fokus på, hvad lederen mener, at workshoppen har bidraget med, hvad der evt. har været overraskende, hvad der har været det mest konstruktive, og hvad der evt. har været svært?

I kan også lave en kort evaluering af workshoppen ved at tage en runde.

Eksempel**Program for workshop med temaet faglighed og samarbejdet med borgerne****Deltagere:**

En ledergruppe på 6 + en facilitator

Tid: 4 timer**Formål:**

At forberede sig på at sætte temaet på dagsordenen i hele organisationen

Produkt:

(Input til) en plan for, hvordan I kan arbejde videre med at sætte temaet på dagsordenen i hele organisationen. Skrevet på flipover og i et beslutnings-referat.

Forberedelse:

Deltagerne læser på forhånd introduktionen til temaet om faglighed og samarbejde med borgerne samt temahæftet Voldsforebyggelse i samarbejde med borgeren.

Program

8.30-8.40 **Leder og facilitator introducerer workshoppen, formålet med dagen og introducerer temaet kort.**

8.40-9.35 **Individuel refleksion efterfulgt af udtryk, indtryk og fælles refleksion**

Deltagerne deles i 2 grupper med 3 i hver.

- 1) Deltagerne sidder hver for sig tænker over konkrete erfaringer med temaet
- 2) Hver deltager fortæller, hvorefter de andre kommer med korte refleksioner
- 3) Efter at have lyttet til refleksionen har fortælleren mulighed for kort at sige noget igen.

Herefter samles de to grupper og der tages en runde, hvor deltagerne hver især fortæller lidt om, hvad de er blevet optagede af, og hvad der har gjort indtryk.

9.35-9.50 **Pause**

9.50-10.00 **Fælles arbejde med afsæt i 3 spørgsmål**

Facilitator introducerer de valgte spørgsmål:

- Hvordan tænker medarbejderne om deres relation og opgaver i forhold til borgerne?
- Hvordan kan I invitere til refleksion og dialog frem for at fordele skyld i forbindelse med en voldsom episode?
- Har medarbejderne forståelse, viden og kompetencer til at arbejde med det voldsomme?

Efter arbejdet med hvert spørgsmål hjælper facilitator gruppen med at samle op på drøftelsen og overveje, hvilke spørgsmål, dilemmaer eller pointer det vil være relevant at arbejde med i hele organisationen. Disse skrives på flipover.

10.00- 10.40 **Spørgsmål 1**

Deltagerne tager en runde, hvor alle på skift kommer med deres overvejelser og input til spørgsmålet.

Herefter er der mulighed for at kommentere, stille spørgsmål og komme med yderligere input, før der samles op.

10.40-11.05 **Spørgsmål 2**

Fri drøftelse med afsæt i spørgsmålet. Herefter opsamling.

11.05-11.15 **Pause**

11.15-11.45

Spørgsmål 3

To deltagere melder sig til at blive interviewet om spørgsmålet. Herefter reflekterer de andre deltagere på det de har hørt. Facilitator hjælper derefter gruppen med at samle op.

11.45-12.15

Opsamling og beslutninger vedr. det videre arbejde med at sætte temaet på dagsordenen i hele organisationen

På baggrund af spørgsmål, dilemmaer, pointer skrevet på flipoveren i dagens løb drøfter og beslutter gruppen, hvilke punkter der skal tages med i det videre arbejde. Og hvordan det skal ske, fx på temadage, teammøder eller i supervision.

12.15-12.30

Afslutning

Facilitator interviewer lederen om oplevelsen af workshoppen. Herefter følger en kort runde, hvor de øvrige deltagere kan evaluere.